

FLEVOLAND

**SAMEN MAKEN
WE FLEVOLAND
MOOIER!**

Inleiding

Voor u ligt het CDA-programma voor de periode 2023-2027. Ook deze keer is het een gecombineerd programma voor Provinciale Staten en Waterschap Zuiderzeeland¹. In de afgelopen periode hebben we gemerkt dat de opgaven van provincie en Waterschap steeds meer in elkaars verlengde liggen als het bijvoorbeeld gaat om: klimaat, bodem, water en fysieke leefomgeving.

Een gezamenlijk verkiezingsprogramma om de krachten te bundelen, als twee onafhankelijke overheden.

De christendemocratische kernwaarden zijn en blijven springlevend: gespreide verantwoordelijkheid, gerechtigheid, solidariteit en rentmeesterschap. We staan voor onze kernwaarden; we geloven erin en daarmee gaan we koersvast de toekomst in. Wij mogen niet vergeten wat deze waarden inhouden en hoe belangrijk ze zijn voor het welzijn, de welvaart en de veiligheid in ons land. Deze kernwaarden vormen de solide basis van ons verkiezingsprogramma.

Bij het schrijven van dit programma hebben we gekeken naar de verschillende beleidsterreinen en thema's waarop de provincie en het waterschap actief zijn, en waar het CDA een duidelijke mening over (en toekomstvisie op) heeft. We hanteren daarbij drie uitgangspunten:

- Betrokkenheid
- Betrouwbaarheid
- Bestaanszekerheid

We staan voor een provincie en waterschap die als twee overheden daadwerkelijk aanpakken, investeren en samenwerken met als doel een verdere ontwikkeling van het hele gebied.

Egge Jan de Jonge
Voorzitter CDA Flevoland

1

De Blokzijler Buitenlanden (gemeente Steenwijkerland in de provincie Overijssel) en de woonwijk Lemstervaart (in Lemmer [gem. De Fryske Marren], provincie Fryslan) horen buiten de provincie Flevoland ook tot het beheergebied van Waterschap Zuiderzeeland

Waar staat het CDA voor?

Het CDA gelooft in de kracht van de samenleving. De gemeenschap waarin mensen samenleven, of dat nu in een dorp, een wijk, een stad of op het platteland is. In die samenleving staan mensen centraal – betrokken inwoners die samen willen werken en bouwen aan die gemeenschap.

Het CDA is een open volkspartij op christendemocratische grondslag, waarin de gemeenschap centraal staat. Daarom voelen mensen met verschillende achtergronden zich thuis bij het CDA. Mensen die vanuit hun eigen bijzondere overtuiging betrokken zijn bij de samenleving en daar wat voor willen betekenen.

Om dat te bereiken is wel iets nodig. Een gezamenlijk besef van waarden en normen, van rechten en plichten. Er ontstaat dan solidariteit en er is ruimte voor verschil in opvattingen, ambities en vaardigheden. Voor een sterke samenleving zijn de juiste verhoudingen tussen samenleving, markt en overheid nodig.

Gedeelde waarden en tradities zijn volgens het CDA essentieel voor de identiteit van onze samenleving. Daarom willen we onze waarden en tradities beschermen en doorgeven aan volgende generaties. Het CDA staat voor de traditie van gerechtigheid, tolerantie en verantwoordelijkheid, en voor het Joods-Christelijke gedachtegoed dat onze samenleving grotendeels heeft gevormd.

Als geen andere regio in Nederland weten we in Flevoland wat het is om een gemeenschap van nul af aan op te moeten bouwen, met mensen uit alle windstreken. Er ontstonden dorpen en steden, elk met hun eigen achtergrond en identiteit. De typische pioniersstemming is na enkele decennia echter aangekomen op een kantelpunt: de ontwikkelingen in de (inmiddels) traditionele gemeenschappen staan niet stil, er is behoefte aan nieuwe ontwikkelingen. Er moet ruimte zijn voor een solide en duurzame toekomst die kan voortbouwen op het fundament van Flevoland. Het CDA wil die ruimte volop bieden, zoals uit dit verkiezingsprogramma blijkt.

We willen dat doen op basis van de volgende uitgangspunten:

- 1. Betrokkenheid;**
- 2. Betrouwbaarheid;**
- 3. Bestaanszekerheid**

1.1 Betrokkenheid

Betrokkenheid is een kernbegrip voor het CDA: het omzien naar elkaar, met elkaar optrekken. Het gaat om betrokkenheid van inwoners bij hun omgeving, van ouders bij het onderwijs van hun kinderen, bij een sport- of toneelvereniging, betrokkenheid van werknemers en werkgevers bij hun bedrijf om een product van waarde en kwaliteit te leveren.

Waar veranderingen aan de orde zijn verwachten we dat een overheid zorgvuldig omgaat met haar inwoners. Iedereen in Flevoland moet tot zijn recht komen op het gebied van werk, opleiding, ambitie en ontplooiing. Voor kwetsbare mensen moeten er voldoende voorzieningen zijn. Inwoners, bedrijven en organisaties die met eigen initiatieven komen moeten ruimte krijgen. Ook dát is een vorm van betrokkenheid! Het CDA is dan ook warm voorstander van deze aanpak; op deze manier leggen we nieuwe betrokkenheid en verbindingen tussen de overheid, inwoners en bedrijven. Dit betekent dat van de overheid een “ja, mits”-houding wordt gevraagd in plaats van de klassieke “nee, tenzij”.

1.2. Betrouwbaarheid

Een betrouwbare overheid is essentieel. Te veel en te vaak hebben we in de afgelopen jaren meegemaakt dat juist de overheid zelf richting haar burgers niet betrouwbaar is geweest. Mensen komen in de knel door wetten en regels die té ingewikkeld zijn. Zij raken de weg kwijt in een geautomatiseerd land. Instanties verschuilen zich achter websites en telefoonnummers met onnavolgbare keuzemenu's of apps om mensen op afstand te houden.

De toeslagenaffaire is een triest voorbeeld, waarbij een hard oordeel is gevelde over het falen van de overheid en de tekortkomingen van de rechtstaat.

Een betrouwbare overheid is open en integer, weet wat er leeft in de samenleving en luistert naar vragen en ideeën. Ook zorgt de overheid ervoor dat ze behoorlijke contacten onderhoudt en mensen weten wat ze kunnen en mogen verwachten.

Het CDA Flevoland vindt het daarom van belang dat het vertrouwen van bestuur en overheid in mensen weer terugkeert en andersom. Op die manier geven we verder vorm aan een betrokken en verbonden samenleving.

1.3 Bestaanszekerheid

De coronapandemie, de oorlog in Oekraïne, de stijgende energieprijzen en inflatie hebben indirect impact op onze bestaanszekerheid. Ook het gebrek aan betaalbare woningen speelt nadrukkelijk mee.

Bestaanszekerheid is het fundament van een inclusieve samenleving. Het is een grondrecht en geen beleidskeuze. Bestaanszekerheid is niet alleen de zekerheid van voldoende inkomen, maar ook betaalbaar wonen, zekerheid van werk, toegang tot de zorg en in staat zijn om een buffer op te bouwen voor onverwachte uitgaven. Het zijn voorwaarden om rust en ruimte te vinden om je als mens te ontwikkelen en mee te doen aan de samenleving.

De meeste mensen zijn gelukkig in staat al deze zaken zelf te regelen. Maar veel mensen kunnen dat niet of niet meer, en deze groep wordt steeds groter. Dat gaat het CDA aan het hart. Voor veel mensen staat de bestaanszekerheid onder druk en het CDA vindt dat de overheid actief daar iets aan moet doen. Dat kan door onder meer te zorgen voor betaalbare woningen, voldoende werk en opleidingskansen, lagere lasten en andere oplossingen. De provincie en het Waterschap werken daarin samen met gemeenten en het Rijk.

De CDA-opgaven voor 2023-2027

Met de hierboven genoemde ‘drie B’s’ van Betrokkenheid, Betrouwbaarheid en Bestaanszekerheid in het achterhoofd, presenteren wij u hierna de onderwerpen die wat ons betreft de belangrijkste thema’s zijn voor de komende vier jaar. Thema’s die wij belangrijk vinden en waarin we een typisch CDA-geluid kunnen laten horen.

De thema’s en de uitwerking ervan zijn dynamisch; ze veranderen voortdurend omdat Flevoland verandert. Inzichten van nu kunnen de komende jaren veranderen; soms door invloeden van buitenaf, soms door nieuwe ontwikkelingen binnen Flevoland. Voor het realiseren van deze opgaven de komende jaren zijn ambitie en realiteitszin nodig. Het CDA heeft beide.

De rol van de provincie en het waterschap is, onder invloed van maatschappelijke veranderingen door de jaren heen, gewijzigd. Tegenwoordig heeft de provincie voornamelijk een “regierol” in het fysieke domein. Het waterschap kenmerkt zich steeds meer als “watermanager” .

Voor het CDA zijn daarom dit de belangrijkste thema’s:

1. Energie & Klimaat
2. (Veilig) water
3. Economie
4. Landbouw & Visserij
5. Natuur & Ruimte
6. Krachtige samenleving & Cultuur
7. Mobiliteit, Infrastructuur & OV
8. Bestuur & Financiën

Op de volgende pagina’s worden deze verder uitgewerkt.

1. Energie & Klimaat

Door de prijsexplosie van fossiele energie (onder meer door de oorlog in Oekraïne) zijn we met de neus op de feiten gedrukt: Sneller dan verwacht zal onze afhankelijkheid van fossiele energiebronnen moeten worden afgebouwd. Het is noodzakelijk om fors te besparen op energie door verduurzaming van huizen en bedrijfspanden.

Wij hebben de aarde te leen gekregen. We moeten er dus voorzichtig mee omgaan en we moeten toekomstige generaties de mogelijkheid bieden om gezond en veilig te kunnen wonen. Daarom houden we ons aan de uitgangspunten van de Klimaatwet, het nationale Klimaatakkoord en onze eigen Flevolandse afspraken.

(Uiteindelijk is energiebesparing een van de manieren om de doelen te halen. Daar kunnen we als provincie ook het nodige aan doen. In verschillende plaatsen in Nederland wordt al overgegaan op het uitschakelen van de verlichting in of aan de openbare gebouwen 's avonds. Dit kan ook in provinciale gebouwen, bijvoorbeeld het Provinciehuis – al was het alleen maar om het goede voorbeeld te geven).

De afgelopen jaren is al veel werk verzet, maar we zijn er nog niet. Ook de komende jaren moeten we aan de slag om meer mensen om te laten schakelen van elektriciteit van het net naar elektriciteit via zonnepanelen, of van gas naar een warmtepomp. Meer huizen en bedrijven moeten beter worden geïsoleerd. Er zijn diverse gemeentelijke, provinciale en landelijke subsidiemogelijkheden om dergelijke investeringen te kunnen doen. Het provinciale Energieloket biedt hulp bij het vinden van het juiste subsidiepotje in de wirwar van mogelijkheden. Het Energie Expertise Centrum Flevoland (voorheen DEON) staat bedrijven bij die aan de slag willen met verduurzaming. Initiatieven die ook de komende jaren blijvend moeten worden ondersteund vanuit de provincie.

Haalbaar en betaalbaar

Het CDA merkt dat er ondanks de vele subsidiemogelijkheden nog altijd groepen in onze samenleving zijn voor wie flinke investeringen in verduurzaming onbereikbaar zijn. Bijvoorbeeld eigenwoningbezitters met een bescheiden inkomen die niet bij de bank kunnen aankloppen voor een lening, of die geen (spaar)geld hebben om dergelijke investeringen zelf te betalen. Het CDA wil dat er voor inwoners zoals deze wordt onderzocht of een provinciaal fonds soelaas kan bieden, eventueel in combinatie met gemeentelijke of landelijke regelingen. Een dergelijk fonds kan ook ingezet worden voor maatschappelijke organisaties. Voor alles geldt: de overgang naar een ander gebruik van energie kan alleen gebeuren onder het motto: *haalbaar en betaalbaar*.

Zon en wind

Inmiddels wordt in Flevoland op grote schaal wind- en zonne-energie opgewekt in uitgebreide windparken en zonnevelden. Flevoland produceert zelfs de meeste zonne-energie van alle Nederlandse provincies. Wat het CDA betreft hoeven er daarom geen nieuwe grootschalige windmolenparken bij te komen in Flevoland als het huidige Regioplan Wind is afgerond. Tegelijkertijd kunnen we wel kijken naar nieuwe ontwikkelingen op het gebied van wind, bijvoorbeeld opwek via kleinere ‘tulpmolens’, die veel minder ruimte in beslag nemen.

Wat zonne-energie betreft, houdt het CDA vast aan de “zonneladder” die in de afgelopen Statenperiode is vastgesteld. Deze gaat uit van de gedachte dat zonnepanelen éérst moeten worden geplaatst op bijvoorbeeld bedrijfsdaken en woningen, en in principe niet op agrarische gronden. Het laatste kan wél een mogelijkheid zijn als het gaat om agrarische grond die niet meer als zodanig in gebruik kan zijn.⁸

We gaan onderzoeken of we het verplicht kunnen stellen dat bij de bouw van nieuwe woningen en (bedrijfs)panden de constructie ervan geschikt moet zijn voor het plaatsen van zonnecollectoren.

Het CDA is geen voorstander van het gebruik van het IJssel- en Markermeer voor de aanleg van grootschalige zonnevelden in het water.

Maar er zijn natuurlijk nog andere vormen van alternatieve energie. In Flevoland zijn initiatieven op het gebied van geothermie de afgelopen jaren van start gegaan, bijvoorbeeld in Noordoostpolder waar enkele tuindersbedrijven op deze manier worden verwarmd. Verder zijn verschillende partijen al bezig met de ontwikkeling van waterstof. Niet voor niets is er in september 2022 een intentieverklaring getekend tussen 20 Flevolandse bedrijven die aan de slag willen met de ontwikkeling van waterstof in onze provincie¹. Dit moet de komende jaren z'n beslag krijgen.

Kernenergie

Het CDA is van mening dat het taboe rond kernenergie moet verdwijnen. De Tweede Kamerfractie heeft zich al meerdere malen uitgesproken vóór de inzet van meer kernenergie, bijvoorbeeld door de bouw van kleinschalige centrales die relatief snel te realiseren zijn. Wij steunen dit beleid.

We moeten niet vergeten dat in de hele energietransitie veel mogelijk is met wat mensen *zelf* kunnen en willen doen. Dat kan een belangrijke bijdrage leveren aan onze provinciale opgave. Te denken valt aan kleinschalige energiecorporaties, het *off-grid* gaan van wijken (zie bijvoorbeeld Nagele) of het (mede) investeren in bepaalde projecten. Over Nagele gesproken: als het dorp straks van het gas af is, zou dat ook in andere dorpen kunnen worden gerealiseerd onder het motto 'Haalbaar, betaalbaar en lokaal'.

Flevoland moet pionier worden in de bouw van decentrale netten. Zo realiseer je opwekking, opslag en gebruik zo dicht mogelijk bij elkaar.

De provincie kan wat het CDA betreft een goede, verbindende rol spelen in het samenbrengen van dergelijke initiatieven.

Netcongestie

Tot slot moet de aanpak van netcongestie de hoogste prioriteit zijn. Daarvoor zijn de komende jaren forse investeringen nodig. Als mede-aandeelhouder moet de provincie daarvoor een financiële bijdrage leveren. Het kan niet zo zijn dat inwoners en bedrijven hun (opgewekte) energie niet kwijt kunnen op het net. Daar waar tekorten ontstaan moet de provincie een rol krijgen in de toewijzing van wie wat krijgt ("Een verzorgingshuis krijgt voorrang boven een nieuwe winkel").

Dit alles doen we om de belangrijke en definitieve stap te nemen naar een groene, schone en duurzame leefomgeving. Dit is wat wij verstaan onder rentmeesterschap; een van de belangrijkste pijlers onder het werk van het CDA.

¹ Zie <https://www.omroepflevoland.nl/nieuws/301482/bedrijven-en-instellingen-willen-gebruik-waterstof-een-boost-geven>

Wat wil het CDA op het gebied van Energie & Klimaat?

- *Geen nieuwe grootschalige windmolenparken.*
- *Geen grote zonnevelden in het IJssel- en Markermeer.*
- *Overgang naar andere, alternatieve energiebronnen is alleen mogelijk onder het principe "Haalbaar en betaalbaar"*
- *Alternatieve energie is niet alleen wind en zon, ook o.a. kernenergie, waterstof en geothermie*
- *Provinciaal fonds voor subsidiëring van verduurzamende maatregelen voor inwoners en/of maatschappelijke organisaties voor wie bestaande mogelijkheden niet toereikend zijn.*
- *Provincie speelt verbindende rol in initiatieven van inwoners en bedrijven, b.v. kleinschalige energiecorporaties of 'off-grid'-plannen. Dit geldt voor wijken maar ook voor individuele woningen.*
- *Vasthouden aan de zonneladder.*
- *Aanpak van netcongestie moet hoogste prioriteit krijgen.*

2. (Veilig)Water

Het Waterschap Zuiderzeeland is verantwoordelijk voor het regionale waterbeheer in onze provincie. Een belangrijke taak in onze grotendeels onder zeeniveau gelegen polder. Daarbij gaat het om drie wettelijke kerntaken:

- de zorg voor veilige waterkeringen,
- het voorzien in voldoende water,
- het zorgen voor schoon water.

Dit doet het Waterschap op een zo duurzaam mogelijke manier. Het maakt zelfstandig beleid dat door het eigen gekozen bestuur wordt vastgesteld. Het CDA maakt deel uit van de Algemene Vergadering.

Veilige waterkeringen

Veilige dijken die ons beschermen tegen het water zijn uiteraard van het allerhoogste belang voor Flevoland. Het is zo vanzelfsprekend dat je er misschien niet zo vaak bij stilstaat. Maar voor het Het Waterschap Zuiderzeeland is verantwoordelijk voor het regionale waterbeheer in onze provincie. Een belangrijke taak in onze grotendeels onder zeeniveau gelegen polder. Daarbij gaat het om drie wettelijke kerntaken:

- de zorg voor veilige waterkeringen,
- het voorzien in voldoende water,
- het zorgen voor schoon water.

Waterschap is het een voortdurend punt van aandacht. Voor de komende jaren geldt dat onze dijken moeten voldoen aan het landelijke Hoogwaterbeschermingsprogramma, waarmee in de komende 30 jaar alle Nederlandse dijken op orde moeten worden gebracht.

Voldoende water

Voor een duurzame en klimaatbestendige toekomst kunnen ruimte en water niet zonder elkaar. We denken daarbij onder meer aan meer aandacht voor de opvang van water in dorpen en steden. Klimaatadaptatie moet wat het CDA betreft een randvoorwaarde worden bij plannen voor nieuwbouw. Wat ons betreft is Flevoland over twee jaar kampioen 'tegelwippen'! De provincie en het waterschap starten hiervoor een wedstrijd in Flevoland.

Voorals het gaat om de zorg voor voldoende water (niet te veel en niet te weinig) liggen er zowel op het platteland als in de stad uitdagingen om als Flevolandse overheden gezamenlijk op te trekken om onze provincie klimaat- en toekomstbestendig te maken.

Die veranderingen in het klimaat zorgen sowieso voor een extra uitdaging. De droge zomers van de laatste jaren leveren een grote vraag naar water op, maar tot nu toe is het Waterschap een van de weinige geweest in ons land die géén beregeningsverboden heeft hoeven in te stellen.

Schoon water

Het CDA streeft naar duurzaam waterbeheer en ecologisch gezond water. Dit betekent meer aandacht voor variatie in flora en fauna in de waterberging, maar er ook voor zorgen dat er geen ongewenste stoffen zoals gewasbeschermingsmiddelen, microplastics en medicijnresten in het oppervlakte water komen. Deze inspanningen kunnen alleen met andere, betrokken partijen gedaan worden.

Het restproduct (slib) van de afvalwaterzuiveringsinstallaties moet wettelijk niet als afval worden beschouwd maar als grondstof. Alleen dan kan het proces van waterzuivering echt circulair worden.

Bodemdaling

In grote delen van Flevoland daalt de bodem. Dat gebeurt zowel in het stedelijke als in het landelijk gebied. Voor akkerbouwers kan dat leiden tot inkomstenderving omdat de productiviteit van de grond afneemt. Wat het CDA betreft is het dan te gemakkelijk om deze gronden te gaan gebruiken voor bijvoorbeeld zonnevelden. Beter is het om te streven naar een duurzame oplossing zodat de landbouwfunctie niet verloren gaat. Rijk, provincie, waterschap, gemeenten en betrokken agrariërs moeten met elkaar op zoek gaan naar passende maatregelen. Provincie en Waterschap moeten hierbij de regierol pakken.

Dit alles kost geld, dat door de belastingbetaler wordt opgebracht. Het CDA vindt het van belang dat het Waterschap de financiële ruimte moet hebben om haar taak te vervullen, maar streeft er sterk naar om de waterschapslasten betaalbaar te houden. Tevens moet er een rechtvaardig kwijscheldingsbeleid zijn voor huishoudens die de lasten niet kunnen dragen.

Het CDA in het Waterschap Zuiderzeeland slaat graag de handen ineen met de provincie, gemeenten, bedrijven en inwoners om Flevoland ook in de toekomst duurzaam, veilig en schoon te houden.

Wat wil het CDA op gebied van (Veilig) Water?

- *Extra aandacht voor opvang van water in stedelijke omgeving.*
- *Voorlichting over belang van opvang dichtbij huis, bijvoorbeeld minder tegels in voor- en achtertuin om opvang en afvoer van regenwater te verbeteren*
- *Streven naar schoon water. Minder gewasbeschermingsmiddelen, medicijnresten en microplastics in het water.*
- *Bodemdaling zoveel mogelijk zien te voorkomen; waar het zich voordoet in landelijk gebied zoveel mogelijk proberen om agrarische functie van het gebied in stand te houden. Niet zonder meer akkoord gaan met alternatief gebruik, b.v. met zonnevelden.*
- *Blijven streven naar betaalbare Waterschapslasten.*

3. Economie

De Flevolandse economie heeft in de afgelopen jaren een uitstekende groei laten zien, ook in de coronajaren. Daar is het CDA uiteraard blij mee maar we zien ook dat het hier en daar nog beter kan. Met name de aansluiting van onderwijs op het werkveld blijft een aandachtspunt. De MBO's en ROC's in Flevoland leiden duizenden jongeren op tot vakkundige professionals die we in onze provincie

Een goede economie is geen doel op zich, maar is wel essentieel voor bestaanszekerheid en welvaart op vele gebieden, zoals inkomen, werk, zingeving en ontwikkeling van de inwoners.

De Flevolandse economie heeft in de afgelopen jaren een uitstekende groei laten zien, ook in de coronajaren. Daar is het CDA uiteraard blij mee maar we zien ook dat het hier en daar nog beter kan. Met name de aansluiting van onderwijs op het werkveld blijft een aandachtspunt. De MBO's en ROC's in Flevoland leiden duizenden jongeren op tot vakkundige professionals die we in onze provincie heel hard nodig hebben. Daarnaast zijn we trots op kennisinstellingen als Aeres en Windesheim die de afgelopen jaren flink gegroeid zijn.

Ook met andere onderwijsinstellingen zien we het grote belang van een goede samenwerking tussen scholen en bedrijfsleven. Waar nodig adviseert en stimuleert de provincie. Een nauwe(re) samenwerking tussen ondernemers, overheden en onderwijs- en kennisinstellingen blijft van levensbelang om samen te werken aan de uitdagingen waar ondernemers mee te maken hebben.

Verduurzaming

Die uitdagingen zijn velerlei. De huidige energiecrisis is voor veel ondernemers een wake-up call om aan de slag te gaan met verduurzaming. Mede dankzij het Energie Expertise Centrum Flevoland (voorheen Deon)² kan de provincie de ondernemers de weg wijzen in het verduurzamingslandschap. Maar ook in het ondernemen zélf kunnen (en moeten) nog grote stappen gemaakt worden. Zo wil het CDA blijven investeren in de circulaire economie. In de Flevolandse landbouw zijn de resultaten daarvan al merkbaar. Wij vinden dat ondernemers en de in Flevoland aanwezige kennisinstellingen nauw moeten samenwerken op dit dossier.

Mkb

Flevoland heeft van oudsher een mkb-economie, met een grote mate van diversiteit. Veel bedrijven zijn tweede of derde generatie familiebedrijven waarvan eigenaren en medewerkers zich dagelijks met hart en ziel inzetten voor hun bedrijf. Ze creëren banen, investeren in innovatie en hebben grote betrokkenheid met hun werknemers en de lokale gemeenschap. Het CDA koestert deze bedrijven, wat blijkt uit onze overtuiging dat we zo dicht mogelijk bij de behoeften van deze ondernemers staan waarbij bevordering van groei en ondernemerschap centraal staan.

Mkb-bedrijven zijn bovendien in staat snel om te schakelen en zich aan te passen aan nieuwe ontwikkelingen. In Flevoland zien we bijvoorbeeld bedrijven die zich bezig houden met "Biobased" bouwen. In een agrarische provincie past bedrijvigheid die van landbouw(rest)producten hoogwaardig bouw materiaal maakt natuurlijk heel goed.

De laatste jaren hebben we ook de vestiging gezien van andersoortige bedrijvigheid in onze provincie. De ontwikkeling van LAB (Lelystad Airport Business Park), bijvoorbeeld, biedt een mooie economische impuls voor de werkgelegenheid in Lelystad. In Noordoostpolder is de komende ontwikkeling van het MITC veelbelovend.

² Zie www.eef-flevoland.nl

De ontwikkeling van de maritieme servicehaven in Noordelijk Flevoland heeft in het najaar van 2022 eindelijk groen licht gekregen van de Raad van State. De maritieme ondernemers die het initiatief namen voor de haven verdienen een pluim voor hun geduld. De provincie moet nu snel werk maken van het realiseren van deze belangrijke bijdrage aan de maritieme sector in noordelijk Flevoland. De verbreding van het Sluiscomplex Kornwerderzand en de verdieping van de vaargeul door het IJsselmeer zijn van cruciaal belang voor het slagen van de maritieme strategie van de provincie Flevoland.

Lelystad Airport

Een bijzondere plek in onze economische ontwikkeling wordt ingenomen door Lelystad Airport.

Het CDA realiseert zich dat er verschillend wordt gedacht over het al dan niet uitbreiden van Lelystad Airport tot luchthaven voor vakantievluchten. Wij vinden dat er minder gevlogen moet en kan worden. In ons beleid en bij de besluitvorming moet aan die verschillende geluiden tegemoet worden gekomen. Het besluit hierover ligt bij het kabinet, dat hierover niet vòòr 2024 zal beslissen. CDA Flevoland vindt de uitbreiding te verdedigen als:

- Aan een aantal belangrijke milieu-voorwaarden wordt voldaan zoals geluid, CO2 en stikstofuitstoot;
- Over de laagvliegroutes overeenstemming is tussen kabinet en regio;
- Lelystad Airport na uitbreiding zich profileert als een van de duurzaamste luchthavens in Europa, een ambitie die het al heeft uitgesproken;
- Lelystad Airport, of de Schiphol Groep, geen boeren in de regio uitkoopt om stikstofruimte voor Lelystad Airport te verkrijgen.

Arbeidsmigranten

In Flevoland zijn inmiddels veel werkzaam. Een belangrijke voorwaarde voor hun welbevinden in onze provincie is een goede en veilige huisvesting. Hoewel dit een gemeentelijke taak is, kan de provincie waar nodig een coördinerende of verbindende rol spelen omdat huisvestingsproblematiek soms gemeentegrenzen overstijgt. Het CDA steunt initiatieven voor centrale huisvesting van arbeidsmigranten, zoals we die al zien bij onder meer Swifterbant en Luttelgeest.

Europa

Niet alleen op economisch gebied, maar ook als het gaat om de maatschappelijke versterking van Flevoland als geheel, heeft onze provincie al jaren een uitstekende relatie met de Europese Unie. Het CDA vindt dat deze relatie niet mag verslappen maar we hebben de indruk dat dat de afgelopen jaren wel is gebeurd. Daarom pleiten we (weer) voor een goede relatie en een stevige lobby richting Brussel voor alle Flevolandse belangen, bijvoorbeeld in de visserij- en maritieme sector, de landbouw en de plattelandsgemeenschappen.

Toerisme en recreatie worden steeds belangrijker. Dit vraagt om specifieke investeringen, zoals betere fiets- en wandelroutes in de provincie (zie ook hoofdstuk 5. Natuur). Als concreet voorbeeld willen we in dit kader noemen de Zwartemeerdiijk in Noordoostpolder, die nog altijd de ontbrekende schakel vormt in de fietsroute die het complete “rondje om de Noordoostpolder” beslaat. Wij willen dat dit fietspad wordt aangelegd.

Wat wil het CDA met Economie?

- *Provincie moet spilfunctie hebben in het contact tussen bedrijfsleven en kennisinstututen.*
- *Stimuleren van duurzaamheidsmaatregelen bij (kleine) bedrijven, zoals zon op het dak.*

- *Het CDA koestert bedrijven in het mkb, omdat het merendeel van de Flevolandse economie daarop is gebaseerd. De komst van grotere bedrijven steunen wij, als ze een toegevoegde waarde hebben aan de leefbaarheid van Flevoland.*
- *Opening van Lelystad Airport is alleen mogelijk als aan een aantal voorwaarden is voldaan.*
- *Een betere relatie met, en een steviger lobby richting Europa.*
- *Het fietspad Zwartemeerdijk in Noordoostpolder moet worden aangelegd.*

4. Landbouw & Visserij

De landbouw staat volop in de belangstelling. De stikstofproblematiek leidt tot grote emoties en er dreigt een nog grotere kloof tussen stad en platteland. Het CDA vindt het belangrijk dat het negatieve sentiment gekeerd wordt en dat vertrouwen en perspectief over en weer hersteld wordt. Dit doen we. De Flevolands landbouwgrond is de beste van Nederland. Wij onderschrijven de visie van de Landbouwuniversiteit Wageningen dat je productieve landbouw op productieve grond moet uitvoeren.

De landbouw staat volop in de belangstelling. De stikstofproblematiek leidt tot grote emoties en er dreigt een nog grotere kloof tussen stad en platteland. Het CDA vindt het belangrijk dat het negatieve sentiment gekeerd wordt en dat vertrouwen en perspectief over en weer hersteld wordt. Dit doen we door te erkennen dat de landbouw en visserij van grote waarde zijn voor onze provincie en dat we die waardering uitspreken voor hen die hierin werkzaam zijn en ons van voedsel voorzien.

Toekomstbestendig

Vanuit dat negatieve sentiment wordt wel eens hardop gedacht dat er geen toekomst meer is voor de boer in Nederland. Het CDA bestrijdt dat met alle kracht. Zéker in Flevoland is nog volop ruimte om op een gezonde manier je bedrijf te runnen. Maar de wereld om ons heen verandert snel. De voorkeuren en eisen van de consument veranderen voortdurend. Bovendien wordt het Europese landbouwbeleid de komende jaren ingrijpend verder hervormd naar veel meer toekomstbestendige landbouw. Een verandering die wat ons betreft in Flevoland kan worden gerealiseerd. De gedachte achter toekomstbestendige landbouw past bij de rentmeesterschap-opdracht van het CDA.

Echter, veranderingen als deze vragen veel van onze agrariërs. Dat kan alleen als zij meer inkomen krijgen voor de extra inspanningen die voortkomen uit extra milieu-maatregelen. Ook de (detail)handel zal hieraan moeten meewerken. Het kan niet alleen over de rug van boer en consument.

Mede door dit alles moet Flevoland er voor zorgen dat de uitstekende voorwaarden die er nu zijn – zoals voldoende ruimte – behouden blijven met aandacht voor een goede bodem- en waterkwaliteit als basis voor een gezonde bedrijfsvoering. We willen een diverse en veerkrachtige sector waarin ondernemers de kans krijgen om de béstte te zijn. Of je nu gangbaar of biologisch produceert, natuurinclusief of high-tech, het kán in Flevoland.

Stikstof

Maar we kunnen natuurlijk niet om de uitdagingen voor de komende jaren heen. De stikstofreductie legt een zware last op de agrarische sector. Wat betekent dit voor mijn bedrijf? Moet ik gaan verkleinen? Heb ik nog wel een opvolger? Moet ik straks stoppen..? Vragen die we uiterst serieus moeten nemen. Het CDA garandeert duidelijkheid: de Flevolandse Aanpak Stikstof (FAS) is in 2021 vastgesteld³ en we blijven vasthouden aan de uitgangspunten ervan. Dat wil zeggen: niet óver de boeren beslissen, maar mét de boeren. Via persoonlijk gesprekken “aan de keukentafel” komen we samen tot een werkbare manier om de stikstofuitstoot te verminderen, bijvoorbeeld via innovaties, extensivering, misschien verplaatsing. Ontheimden of uitkopen horen daar wat het CDA betreft niet bij. De bestaanszekerheid voor de boeren is van het grootste belang.

Dit alles vraagt een provinciaal bestuur dat met de boeren meedenkt en meewerkt. Dat moet zich uiten in snelle uitvoering van regels en procedures zodat agrariërs niet onnodig lang in onzekerheid hoeven

³ Zie <https://flevoland.nl/stikstof>

te zitten over wat er hen staat te wachten. Stikstof die vrijkomt gaat als eerste naar de PAS-melders en natuurherstel.

Naast de uitgangspunten van de Flevolandse Aanpak Stikstof hanteren wij ook het vijfpuntenplan zoals dat in juni 2022 is gepresenteerd door CDA-Kamerlid Derk Boswijk, woordvoerder landbouw in de Tweede Kamer⁴, en alle nog komende ontwikkelingen in dit dossier.

Overigens geldt natuurlijk dat het stikstofprobleem niet alléén een probleem van de agrarische sector is. Reductie van uitstoot is alleen mogelijk als ook andere sectoren die voor uitstoot zorgen de opdracht krijgen hun stikstofuitstoot naar beneden te brengen.

Visserij

De situatie in de Urker visserij is zorgelijk. Door de hoge brandstofprijzen loont het nog nauwelijks om uit te varen naar zee. Sommige schepen liggen daardoor noodgedwongen aan de kant. Een actieve(re) pro-visserij lobby richting Den Haag en (vooral) Brussel is nodig. In die lobby moet de nadruk liggen op innovaties voor bijvoorbeeld duurzame visserij, zoals voorheen de pulstechniek. Nieuwe technieken moeten worden ontwikkeld en het CDA ziet een rol voor de provincie weggelegd om de beleidsmakers in Den Haag en Brussel daarvan te doordringen.

Ondanks dit alles is Urk nog steeds hét visserijcentrum van Europa, en als het aan het CDA ligt blijft dat ook zo. Nergens anders is de kennis en de kunde op dit gebied zo goed gebundeld als op Urk. Het zit in de genen van een nieuwe generatie die graag verder wil in de visserij. De combinatie van visserij- en maritiem onderwijs op de Maritieme Campus van ROC Friesepoort draagt daar aan bij.

Wat wil het CDA met Landbouw & Visserij?

- *Circulaire landbouw biedt kansen en past mooi bij ons uitgangspunt voor goed rentmeesterschap*
- *De Flevolandse agrarische sector is de beste van de wereld. Bedrijven krijgen de ruimte zich verder te ontwikkelen om toekomstbestendig te worden.*
- *Er moet voldoende ruimte blijven voor landbouwbedrijven. Ruimte voor woningbouw en recreatie is noodzakelijk, maar dan wel goed ruimtelijk ingepast. Inbreiding gaat vòòr uitbreiding.*
- *In het stikstofdossier houden we vast aan de uitgangspunten van de Flevolandse Aanpak Stikstof, met als kern: niet óver maar mét de boeren praten. Geen onteigening, maar samen op zoek naar oplossingen.*
- *Voor de visserij is een actievere pro-visserijlobby nodig richting Den Haag en Brussel, onder meer om te kunnen investeren in nieuwe, duurzame vistechieken.*
- *Urk moet het visserijcentrum van Nederland blijven, onder meer door bundeling van kennis en ervaring van de diverse sectoren.*

⁴ Zie <https://www.cda.nl/derk-boswijk/vijfstappenplan-stikstof>

5. Natuur & Ruimte

Hoe ouder Flevoland wordt (de Noordoostpolder vierde in 2022 z'n 80^e verjaardag!) hoe meer we ons gaan realiseren hoe uniek dit deel van ons land is. Hier is nog ruimte voor wonen, werken, recreëren en natuur, zonder dat deze fysieke kernwaarden elkaar al te veel in de weg zitten. Maar we moeten er wel extra op letten dat dit zo blijft. De komende jaren worden wat dat betreft een uitdaging, waarbij het oorspronkelijke uitgangspunt voor Flevoland – bestemd voor voedselvoorziening en wonen – niet uit het oog wordt verloren.

In de nieuwe versie van de Omgevingsvisie staat beschreven hoe we Flevoland klaar willen maken voor de verdere toekomst. De fysieke kernwaarden zoals hierboven genoemd moeten verder worden "ingetekend". Dat zal in de toekomst discussies oproepen, omdat de ruimte nu eenmaal niet oneindig blijft.

Woningbouw

De landelijke woningbouwopgave, bijvoorbeeld, zal voor een deel in Flevoland worden gerealiseerd. De komende jaren zullen zo'n 100.000 extra woningen worden gebouwd. Het CDA is van mening dat we die opgave aan kunnen, maar alleen met een duidelijke voorwaarde: het gaat niet alléén om de bouw van huizen, maar ook om zaken als verbindingen, werk, sociale verbinding, scholing, opvang van water, enzovoort. Met andere woorden: 100.000 woningen en daarbij behorende voorzieningen ³⁴ bouwen is geen kwestie van het stapelen van stenen, maar van het op- en uitbouwen van nieuwe gemeenschappen waar het goed wonen, werken en recreëren is. Uiteraard is een andere randvoorwaarde dat er gebouwd moet worden voor alle groepen in de samenleving: starters, huurders, ouderen, etc.

Natuur

We zijn zuinig op de natuur in Flevoland. De afwisseling van uitgestrekte bossen, grote natuurgebieden, water zo ver de blik reikt en de schoonheid van eindeloze agrarische gebieden zijn het bewaren meer dan waard. Bij het in stand houden van huidige natuur en ontwikkeling van nieuwe natuur vindt het CDA het belangrijk dat initiatieven "van onderop" worden gestimuleerd. We gaan zo'n opdracht graag aan mét de inwoners van dorpen en steden. Een voorbeeld daar van is de Etalage van Almere langs de A6, waarvoor de eerste ideeën al zijn gemaakt.

Waterzuivering

Een uitdaging voor de toekomst is dat de waterzuiveringen in Flevoland water van drinkwaterkwaliteit gaan leveren. Het CDA is verder voorstander van het onderzoeken van de mogelijkheden voor een dual waterstelsel, waarbij kostbaar drinkwater niet gebruikt wordt voor bijvoorbeeld de wc door te spoelen. Het restproduct (slib) van de afvalwaterzuiveringsinstallaties moet wettelijk niet als afval worden beschouwd maar als grondstof. Alleen dan kan het proces van waterzuivering echt circulair worden.

Natuur op dijken

Het CDA in het Waterschap wil werken aan meer biodiversiteit op de Flevolandse dijken. Nu zijn de dijken bedekt met gras, maar andere soorten die de biodiversiteit bevorderen zijn mogelijk en zullen de dijken een verrassend, ander beeld geven.

Natuur is vooral om van te genieten. En daar is in Flevoland volop ruimte voor! Toch kan het altijd beter. Meer recreatieve mogelijkheden, het opknappen van bewegwijzering in fiets- en wandelroutes, aantrekkelijke fietspaden en beter inspelen op actuele ontwikkelingen (bijvoorbeeld nieuwe technieken om informatie van de p22rovincie te geven, kant-en-klare fiets- en wandelroutes als

downloads aanbieden op de provinciale website, nieuwe vormen van ontspanning) zijn wat het CDA betreft van belang.

Oostvaardersplassen

Een bijzondere plek in de Flevolandse natuur neemt de Oostvaardersplassen in. Nog altijd zijn we als provincie bezig met de uitvoering van plan-Van Geel om de leefsituatie van de grote grazers en de natuurontwikkeling in het gebied op orde te krijgen. Omdat de 'reset' (het terugbrengen van het aantal grote grazers) nog niet is afgerond, kan nog geen begin gemaakt worden met de ontwikkeling van nieuw beleid voor dit gebied.

Wat wil het CDA met Natuur & Ruimte?

- *Er moet ruimte blijven in Flevoland voor wonen, landbouw, bedrijvigheid, natuur en recreatie.*
- *De woningbouwopgave ("100.000 woningen") is niet alleen stenen stapelen, maar op- en uitbouw van sociale gemeenschappen en goede verbindingen.*
- *We onderzoeken de mogelijkheden van een duaal watersysteem.*
- *Initiatieven op het gebied van natuurontwikkeling die "van onderop" komen krijgen steun van het CDA.*
- *Natuurinclusieve landbouw is een interessante optie voor de Flevolandse boer.*
- *Er is ruimte voor meer biodiversiteit op de Flevolandse dijken.*
- *Het beleven van de natuur kan verbeterd worden, vooral met behulp van nieuwe technieken en nieuwe vormen van ontspanning.*
- *Het beleid rond de Oostvaardersplassen wordt voortgezet tot aan het moment waarop de "reset" van de grote grazers is bereikt.*

6. Krachtige samenleving & Cultuur

Het CDA vindt het heel belangrijk dat er naast heel concrete, “harde” onderwerpen, voldoende aandacht moet zijn voor de sociale infrastructuur in onze provincie. Dat wil zeggen: hoe gaan we met elkaar om in ons dorp of onze wijk. Zijn we bereid om elkaar te helpen wanneer dat nodig is, en is de gemeentelijke of provinciale overheid er als er hulp moet worden geboden? Structuren en verbindingen in een gemeenschap kunnen ons daarbij helpen.

Initiatieven “van onderop”

We zien dat in steden en dorpen veel initiatieven op dit gebied ontstaan uit de mensen zélf. Dat juicht het CDA toe. Inwoners en ondernemers die de handen ineen slaan en elkaar helpen. Niet alleen bij problemen, maar juist ook bij die momenten die het leven met elkaar zo mooi maken: het opknappen van een buurthuis, het bijhouden van het groen in de buurt of het organiseren van het jaarlijkse dorpsfeest. Het gaat immers om mensen in Flevoland. Bij elk initiatief staat de vraag voorop: “Draagt dit bij aan een krachtige samenleving?”.

Ondersteuning kan het beste vanuit de gemeenten komen, maar waar nodig moet de provincie kunnen bijspringen. De afgelopen jaren is dat gebeurd uit diverse (Europese) fondsen en op basis van projectsubsidies. Het CDA is voor een blijvende financiële en organisatorische impuls als het gaat om het op deze manier behouden van de leefbaarheid in wijken en dorpen.

Leefbaarheid is een breed begrip en reikt volgens het CDA ver. Het gaat óók om onderwerpen als eenzaamheid, mantelzorg, vrijwilligerswerk (en de waardering voor de vrijwilliger) en armoede. Deze moeten op de leefbaarheidsagenda blijven staan. Provincie, gemeenten en welzijns- en gezondheidsorganisaties trekken gezamenlijk op om deze agenda vorm te geven. Daarbij moet het vanuit de provincie niet alleen maar gaan om het beschikbaar stellen van geld, maar ook over de begeleiding van initiatiefnemers over hoe ze een project, of een eventuele subsidieaanvraag ervoor, het beste vorm kunnen geven.

Ouderen

Ouderen moeten veilig en plezierig oud kunnen worden in eigen buurt of dorp. Daar komen woonprogramma's voor. Bovendien kan wonen in een plezierige en veilige omgeving een besparing opleveren in zorgkosten.

Zorg

Een ander onderdeel van leefbaarheid is goede zorg. De afgelopen jaren hebben we in Flevoland gezien dat zorgvoorzieningen, die vaak zo vanzelfsprekend lijken, toch kunnen wegvallen. Denk maar aan het faillissement van de IJsselmeerziekenhuizen in Emmeloord en Lelystad. Inmiddels is die zorg weer aardig op orde, maar voor de komende jaren is versterking van de eerste- en tweedelijnszorg van het grootste belang en een belangrijke uitdaging. De provincie moet een rol spelen in de ontwikkeling van nieuwe zorgconcepten in steden en dorpen zodat de zorg toekomstbestendig en bereikbaar is. Daarbij is het tekort van zorgverleners in Flevoland echter een probleem, en moeten we samen met andere overheden actie ondernemen om het werk in de zorg aantrekkelijker te maken.

Een goede afstemming van de verschillende partijen in de zorg is hierbij van groot belang. De provincie kan dit bevorderen door extra steun aan de Zorgtafel Flevoland. Flevoland heeft naar verhouding veel senioren, die steeds meer zorg zullen vragen. Bij de ontwikkeling van nieuwe zorgconcepten is extra aandacht hiervoor gewenst. Dergelijke nieuwe zorgconcepten ondersteunen we uiteraard.

Een andere belangrijke uitdaging voor de provincie is het bevorderen van de “positieve gezondheid”: alles wat nodig is om je goed en gezond te voelen. Het gaat dan niet alleen om al dan niet ziek zijn,

maar ook om bijvoorbeeld een gevoel van eigenwaarde hebben, veerkracht, eigen regie kunnen voeren, zin geven aan je leven, levenslust bezitten, 'goed in je vel zitten', meedoen in de maatschappij of het hebben van betekenisvol werk. Preventie staat daarbij voorop. Voor het bereiken van dit doel ziet het CDA een taak voor alle overheden, inclusief de provincie. De subsidiëring vanuit Wel in Flevoland moet worden voortgezet.

Asielopvang

Het CDA is van mening dat er in Nederland, en dus ook in Flevoland, sprake moet zijn van een humane opvang van asielzoekers. Op dit moment worden op verschillende plaatsen in de provincie al vele asielzoekers opgevangen waarbij ze begeleid worden door professionals en vrijwilligers. Het huidige tekort aan opvangplekken is een landelijk probleem dat onder aansturing van het Rijk opgelost moet worden. Wij vinden dat de zes Flevolandse gemeenten hun eigen rol daarin op moeten pakken

Cultuur

Een belangrijk onderdeel van onze samenleving is een goede cultuurbeleving. Het versterkt de Flevolandse identiteit en draagt bij aan de persoonlijke ontplooiing van mensen. Bovendien is het een bindmiddel binnen gemeenschappen.

Amateurkunst

Voor het CDA zijn cultuureducatie en bevorderen van de amateurkunst belangrijke pijlers onder het cultuurbeleid. In de afgelopen bestuursperiode is op initiatief van het CDA besloten om ook (semi-)amateurgezelschappen mee te laten delen in de provinciale cultuursubsidies. Dat willen we de komende jaren voortzetten. Voor cultuureducatie aan het basis- en middelbaar onderwijs moet voldoende geld beschikbaar blijven, zodat kinderen al op jonge leeft in aanraking komen met het moois dat cultuur te bieden heeft.

Erfgoed

Een speciale plek in het cultuurbeleid wordt ingenomen door ons cultureel erfgoed. Het gaat over ons gezamenlijk verleden, over samenleven en duurzaamheid. Het CDA hecht daarom waarde aan religieus, cultureel en agrarisch erfgoed, zoals werelderfgoed Schokland en evenementen die waardevolle tradities, gemeenschappelijkheid en geschiedenis vieren. Door het behoud van cultureel erfgoed blijven kunstwerken, archieven, documenten en boeken voor komende generaties bewaard. Waar mogelijk zoekt provincie Flevoland bij het behoud van erfgoed aansluiting bij maatschappelijke partners. Daarbij gaat het overigens niet alleen om bescherming van historisch waardevol erfgoed. Flevoland biedt ook een keur aan vernieuwende stedenbouw en (landschaps)architectuur die vragen om bescherming.

Het verhaal van Flevoland moet zichtbaar zijn en blijven in Batavialand in Lelystad, waar diverse instituten onderdak hebben gevonden.

Wat wil het CDA met Krachtige Samenleving & Cultuur?

- *Initiatieven om de leefbaarheid in steden, wijken en dorpen te bevorderen worden gesteund door het CDA, vooral als ze vanuit de bevolking zélf ontstaan.*
- *De provincie kan daarbij een rol spelen door middel van projectsubsidies of het ondersteunen bij het organiseren/opzetten van een bewonersinitiatief*
- *Aandacht voor eenzaamheid, armoede, vrijwilligerswerk en mantelzorg maken ook deel uit van het krachtige samenleving-beleid.*
- *De toekomst van de zorg moet gaan om de versterking van de eerste- en tweedelijnszorg, het vinden van voldoende werknemers in de zorgsector en het ontwikkelen van nieuwe zorgconcepten. Voor dat laatste moet volop ruimte zijn in Flevoland.*
- *Een humane asielopvang is een taak van alle Flevolandse gemeenten.*
- *Met alle veranderingen die op stapel staan in de zorg, blijft één uitgangspunt overeind: zorg moet ook in de toekomst haalbaar, beschikbaar en bereikbaar zijn voor iedereen in Flevoland.*
- *Het CDA is voor een sterke cultuursector, van amateurkunst tot professionele gezelschappen. Cultuureducatie blijft belangrijk voor leerlingen uit het basis- en middelbaar onderwijs.*
- *Een speciale plek in het cultuurbeleid heeft ons cultureel erfgoed. Het CDA hecht waarde aan religieus, cultureel en agrarisch erfgoed.*
- *Het verhaal van Flevoland moet blijvend worden verteld in Batavialand.*

7. Mobiliteit, Infrastructuur & OV

Ontwikkelingen op het gebied van mobiliteit en infrastructuur vragen een lange adem. Het duurt jaren voordat een nieuwe weg kan worden aangelegd, om nog maar te zwijgen over een nieuwe spoorlijn. In Flevoland weten we bovendien dat we met mobiliteit en infrastructuur heel vaak eerst achter de feiten aan moeten lopen voordat er echt iets verandert. Om die reden moeten we blijven hameren op aanpassing en uitbreiding van ons wegen- en spoornet. Het is een van de harde voorwaarden bij de komende groei van onze provincie. Zonder betere (ov-)verbindingen zullen mensen “van buitenaf” minder geneigd zijn om zich hier te vestigen waardoor de groei-ambitie niet zal worden gehaald.

De A6 blijft de grote verkeersader door Flevoland. De weg is de afgelopen jaren bij Almere flink uitgebreid, maar tussen Almere en Lelystad is het weer een “gewone” tweebaans-snelweg. Dit leidt tot dagelijkse files. De minister heeft in 2022 een geplande verbreding op de lange baan geschoven. Het provinciebestuur moet er alles aan doen om die beslissing terug te draaien.

Ketelmeertunnel?

De Ketelbrug zorgt met name in de zomer nog regelmatig voor opstoppingen wegens de vele brugopeningen. Het CDA pleit al langer voor een Ketelmeertunnel, waarvan de realisatie gecombineerd kan worden met de komst van de Lelylijn (zie hieronder).

N50

Voor Flevoland zijn de wegen naar het “vaste” land van groot belang. Het deel van de N50 tussen Ramspol en Zwolle, met name bij Kampen, is een beruchte weg waar veel ongelukken gebeuren. Samen met de provincie Overijssel en de aanliggende gemeenten Kampen en Noordoostpolder moeten we de druk op de ketel houden om de veiligheid van deze weg fors te verbeteren, bijvoorbeeld door een verbreding ter hoogte van Kampen. Het doel is zo snel mogelijk een volwaardige A50 tussen Emmeloord en Zwolle.

N302

Naast de N50 is ook een verbinding oostwaarts vanuit zuidelijk Flevoland van essentieel belang. Daarom wil het CDA ook een volwaardige verbinding via de Nijkerkerbrug. De verkeersdruk op de N302 tussen Almere via Zeewolde naar Nijkerk en Amersfoort komt rond de kritische grens, waarbij aanpassingen aan de weg gewenst zijn. Zo blijkt uit cijfers over verkeersdruk, die de provincie in de begroting van 2023 heeft opgenomen. Deze weg is een van de laatste eenbaanswegen, die heel druk is en die nog niet is verbreed en waar de actualiteit dat wel vraagt. Hierom vormt de Nijkerkerbrug de verbinding tussen Flevoland en het vaste land. Hier zijn extra investeringen nodig om de bereikbaarheid van Zeewolde en Almere en de verkeersdruk in zijn algemeen, toekomstbestendig te maken.

IJmeerverbinding

De verbinding tussen Almere en Amsterdam (en verder) moet op allerlei manieren optimaal zijn. De komende jaren is de IJmeerverbinding van groot belang, waarbij het CDA vindt dat het om een volwaardige verbinding moet zijn voor verschillende verkeersstromen (auto, fiets, ov, trein/light rail, etc.).

Lelylijn

De contouren van de Lelylijn worden langzaam maar zeker ingekleurd door het kabinet. Op dit moment wordt onderzoek gedaan naar de mogelijkheden en haalbaarheid van de lijn. Hij gaat Flevoland en de noordelijke provincies een sociaal economische impuls geven. Er is op dit moment 3 miljard euro

gereserveerd voor de aanleg van de lijn maar dat is nog niet voldoende. Het CDA in Flevoland blijft voorstander van deze lijn en zal de ontwikkelingen blijven volgen en steunen. De opname van de Lelylijn In het Trans-European Transport Network door de EU is in elk geval een stap in de goede richting.

Openbaar vervoer

Met de nieuwe concessies voor het stads- en streekvervoer in een groot deel van Flevoland is het busvervoer voor de komende jaren goeddeels gewaarborgd. Echter, we moeten als provincie de vinger stevig aan de pols houden als het gaat om de dienstregelingen en het behoud van minder rendabele lijnen. Het CDA vindt niet dat deze lijnen zomaar kunnen worden opgeheven. Integendeel, de provincie en de vervoerder moeten zich inspannen om met goede alternatieven te komen als een bestaande lijn wordt bedreigd.

Wanneer er geëxperimenteerd kan worden met alternatieve vormen van vervoer, moeten de inwoners van dat gebied er zoveel mogelijk bij betrokken worden. Dit slimme, vraaggestuurd openbaar vervoer noemen we “smart mobility”.

Een aantal specifieke lijnen, zoals Zeewolde-Nijkerk en Urk-Lelystad, verdienen extra aandacht omdat er op deze trajecten op sommige momenten weliswaar heel weinig aanbod is, maar er vrijwel geen alternatieven zijn.

Lelystad-Dronten-Zwolle

Op treingebied wordt het hoog tijd dat de aansluitingen met de trein Lelystad-Dronten-Zwolle op het station van Zwolle worden verbeterd. Nu moeten reizigers op station Zwolle vaak lang wachten op hun aansluiting. Het CDA vindt dat de NS moet worden overtuigd om hier wat aan te doen.

De treinverbinding vanuit Amsterdam naar Almere en verder moeten meegroeien met de groei van de stad.

Aansluiting met Gooi/Utrecht

De verbinding tussen Flevoland en het Gooi en Utrecht laat nog altijd te wensen over. Het CDA pleit voor een forse inhaalslag de komende jaren. Wij denken daarbij aan bijvoorbeeld een snelbus, een vorm van lightrail of een volwaardige rechtstreekse treinverbinding.

Wat wil het CDA op het gebied van Mobiliteit, Infrastructuur & OV?

- *Betere (ov-)verbindingen zijn een harde voorwaarde voor de realisatie van de groeiambities van Flevoland.*
- *De A6 moet tussen Almere en Lelystad verbreed worden.*
- *Op termijn moet de Ketelmeertunnel worden aangelegd.*
- *De N50 bij Kampen moet zo snel mogelijk een volwaardige A50 tussen Emmeloord en Zwolle worden zodat deze weg eindelijk veiliger wordt voor de vele gebruikers van deze weg.*
- *De IJmeerverbinding Almere-Amsterdam moet voor verschillende verkeersstromen (fiets, spoor, auto, etc.) zijn.*
- *Het CDA ondersteunt het initiatief voor de aanleg van de Lelylijn en blijft er voor lobbyen*
- *Onrendabele buslijnen mogen niet zonder meer worden opgeheven, maar busvervoerders, provincie en inwoners moeten samen op zoek naar alternatieven.*
- *Betere aansluitingen in station Zwolle met de trein Lelystad-Zwolle.*
- *Betere, hoogwaardige ov-verbinding tussen Almere en Utrecht, b.v. snelbus, lightrail of een volwaardige treinverbinding.*

CDA

**8. Bestuur &
Financiën**

Er wordt in onze maatschappij vaak gesproken over de kloof die er is ontstaan tussen bestuur en inwoners. Politici en bestuurders zouden geen ‘feeling’ meer hebben met wat onder de ‘gewone’ man of vrouw leeft.

In een compacte en overzichtelijke provincie als Flevoland zou dit probleem minder moeten spelen. Maar ook hier doet het zich voor. Bij de crises rond corona en stikstof is dat een aantal keren aan de oppervlakte gekomen.

Bestuurlijke vernieuwing kan ook in Flevoland een positieve rol spelen om de kloof te dichten. De nieuwe bestuurscultuur, waar ook landelijk over wordt gesproken, kan helpen het vertrouwen in de overheid te herstellen.

Het CDA vindt dat ook in Flevoland nagedacht moet worden hoe bestuurders dichterbij inwoners kunnen komen te staan. We moeten ons voortdurend afvragen of we de inwoners optimaal bereiken, en ook andersom: weten de inwoners óns gemakkelijk te vinden? Belangrijk uitgangspunt daarbij is: de provincie is er voor inwoners en bedrijven, niet andersom.

Verbindend bestuur

We moeten gaan voor een verbindend bestuur dat zich dienstbaar opstelt voor de inwoners. De bevolking wordt nauw betrokken bij besluitvorming, vooral als die de inwoners direct raakt. Deze betrokkenheid bestaat uit het goed informeren van inwoners (bijvoorbeeld door informatiebijeenkomsten), meteen vanaf het begin van een proces.

Uitdaagrecht

Denk daarbij ook aan het zgn. uitdaagrecht: bewoners kunnen taken van de overheid overnemen als zij vinden dat zij deze slimmer, beter of goedkoper kunnen uitvoeren. De provincie moet hier open voor staan en inwoners stimuleren er gebruik van te maken.

Een ander concreet voorbeeld: de tien dorpen in Noordoostpolder vragen al enige tijd om een soort éénloketfunctie bij de provincie, waar ze met al hun vragen terecht kunnen. Op die manier kan het contact met de provincie directer, eenvoudiger en sneller. Het CDA is voor zo’n éénloketfunctie omdat daarmee de (bestuurlijke) afstand tussen provincie en (in dit geval) de dorpsbesturen sterk verkleind wordt.

Het is goed te weten dat minister Hanke Bruins Slot bezig is met burgerparticipatie in de decentrale overheden zoals de provincie. Wij volgen dat met grote interesse; geef inwoners meer zeggenschap bij beslissingen en bij uitvoering en evaluatie van provinciaal beleid.

Tot slot moeten we in Flevoland niet alleen de taken doen die we moeten doen, maar ook de taken die de Flevolandse samenleving van ons verwacht.

Financiën

De provincie Flevoland heeft, in vergelijking met andere provincies, beperkte middelen tot haar beschikking. Die moeten zo optimaal mogelijk worden ingezet voor de Flevolandse samenleving. Het CDA is voor een gedegen financieel beleid zonder al te veel risico’s.

Het Waterschap moet haar kwijtscheldingsbeleid blijven voeren voor mensen die de lasten niet kunnen dragen.

Wat wil het CDA met Bestuur & Financiën?

- *De kloof tussen (provinciale) overheid en burger moet gedicht worden, onder meer met bestuurlijke vernieuwing en een nieuwe bestuurscultuur: de inwoners veel meer bij het beleid betrekken.*
- *De provincie is er voor inwoners en bedrijven, niet andersom.*
- *Ga aan de slag met het uitdaagrecht: laat inwoners taken van de overheid overnemen als zij dat sneller, slimmer of goedkoper kunnen uitvoeren.*
- *Creëer een eenloketfunctie voor belangenorganisaties, zoals de tien dorpen in Noordoostpolder, om de bestuurlijke afstand te verkleinen.*
- *Het geld moet in Flevoland zo optimaal mogelijk worden ingezet voor de Flevolandse samenleving. Er moet een gedegen financieel beleid gevoerd worden zonder al te veel risico's.*
- *Het Waterschap moet haar kwijtscheldingsbeleid handhaven.*